

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 71.106.2025
Одеського національного університету
імені І.І. Мечникова
вул. Змієнка Всеволода, 2, м. Одеса, 65082

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу **ШИНКАРЕНКА СЕРГІЯ ЛЕОНІДОВИЧА** на тему:
**«СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕЛІ ВІДНОВЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ
ДЕВЕЛОПЕРСЬКИМИ КОМПАНІЯМИ»,**
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 10 «Природничі науки»
за спеціальністю 106 «Географія»

Аналіз дисертаційної роботи **Шинкаренка Сергія Леонідовича** «СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕЛІ ВІДНОВЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ ДЕВЕЛОПЕРСЬКИМИ КОМПАНІЯМИ», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 106 «Географія» з галузі знань 10 «Природничі науки», дає змогу зробити висновок щодо її актуальності, ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, достовірності та значущості отриманих результатів, наукової новизни, теоретичної та практичної цінності й надати загальну оцінку дисертації.

Актуальність теми виконаної роботи. Нині в умовах правового режиму воєнного стану перменентно постають питання повоєнного відновлення міських територій нашої країни, однак, сучасна теоретико-методологічна база наразі не розроблена, дослідження суспільно-географічних аспектів відновлення міст

України носять несистемний характер. Саме дослідженню формування соціально-економічної моделі відновлення міст України девелоперськими компаніями присвячена пропонована робота, яка розкриває теоретичні питання регіонального розвитку на основі міського девелопменту, адаптації європейських та світових підходів до відбудови міських просторів у контексті повоєнної відбудови України, практики залучення інвестицій в умовах дефіциту власних ресурсів у процес відновлення міських територій, тощо. Усе вище вказане обґрунтовує актуальність пропонованого дисертаційного дослідження здобувача.

Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами. Обраний напрям дисертаційного дослідження пов'язаний із наступними науковими темами кафедри економічної та соціальної географії і туризму геолого-географічного факультету «Особливості формування регіональних рекреаційних комплексів в Українському Причорномор'ї» (тема № 316, номер державної реєстрації НДР 0121U113483, роки виконання 2021–2025 рр., наказ ОНУ імені І.І. Мечникова № 9075-18 від 05.10.2021 р.).

Наукова новизна отриманих результатів. Дисертаційна робота Шинкаренка С.Л. є самостійно виконаним комплексним науковим дослідженням, в якому викладено авторський погляд на вивчення теоретичних та практичних проблем формування соціально-економічної моделі відновлення міст України девелоперськими компаніями та має наукову новизну, яка визначена тим, що

вперше:

- обґрунтовано суспільно-географічний підхід до аналізу відновлення українських міст у взаємодії з девелоперськими компаніями;
- визначено специфіку формування соціально-економічної моделі відновлення міст у післякризовий період із урахуванням регіональних особливостей;

- систематизовано основні механізми та інструменти, які використовують девелоперські компанії для відновлення міської інфраструктури;

удосконалено:

- підходи до формування соціально-економічної моделі відновлення міст із урахуванням суспільно-географічних особливостей та ролі девелоперських компаній;
- методологію оцінки впливу девелоперських проєктів на якість життя населення та міське середовище;

набули подальшого розвитку:

- теоретичні засади суспільно-географічного аналізу процесів відновлення міст у післякризових умовах;
- підходи до оцінки територіальних і соціально-економічних чинників, що впливають на ефективність відновлення міської інфраструктури;
- методи інтеграції девелоперських проєктів у стратегії сталого розвитку міських територій;
- механізми взаємодії між девелоперськими компаніями, місцевими громадами та органами самоврядування для забезпечення сталого розвитку міських територій;
- практичні рекомендації щодо формування ефективних моделей співпраці між девелоперськими компаніями, органами влади та місцевими громадами.

Практичне значення отриманих дисертантом результатів. Дослідження Шинкаренка С.Л. містить безсумнівно нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати розв'язують низку важливих науково-практичних завдань. Головні досягнення автора – розробка теоретико-методологічної бази суспільно-географічних досліджень щодо відновлення міст України девелоперськими компаніями, зокрема соціально-економічного моделювання комплексного регіонального розвитку і міського девелопменту; розробка моделей щодо практик залучення інвестицій у процес відновлення

міських територій, тощо. Особливий акцент в роботі приділено адаптації європейських та світових підходів до відбудови міських просторів у контексті повоєнної відбудови України. Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці рекомендацій щодо впровадження ефективних моделей відновлення міст, що можуть бути використані органами місцевого самоврядування, девелоперськими компаніями та громадськими організаціями при розробці стратегій розвитку адміністративно-територіальних одиниць, як на регіональному, так і на рівні громад. Результати дослідження також можуть бути використані при оновленні державної політики у сфері відновлення міст профільними міністерствами.

Результати досліджень впроваджені при освітній процес на кафедрі економічної та соціальної географії і туризму ОНУ імені І.І. Мечникова при викладанні навчальних дисциплін («Основи регіоналістики», «Основи просторового планування») та в виробництво у девелоперських проєктах ТОВ «Enhance Development», приватного будівельно-монтажного підприємства «СТРОИТЕЛЬ-П».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційної роботи є достатньо обґрунтовані, загалом відповідають зазначеним у роботі меті та завданням, викладені у загальних висновках і висвітлені в опублікованих працях (10 наукових праць, з них: 3 статті у періодичних наукових фахових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України (категорія Б); 1 стаття – у міжнародному науковому виданні країн ЄС; 1 стаття – у практичному виданні; 5 публікацій – у матеріалах і тезах конференцій та семінарів).

Отримані результати забезпечується достатньою апробаційною базою, що доповідалися та обговорювалися на конференціях та науково-технічних заходах різного рівнів (Міжнародна науково-практична конференція «30 років

незалежності України: досягнення, виклики, перспективи», Київ, 2021р.; Міжнародний круглий стіл до Дня місцевого самоврядування в Україні «Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи», Київ, 2021р.; Міжнародна наукова-практична конференція студентів, аспірантів та молодих вчених «Шевченківська весна – 2022: публічне управління та державна служба», Київ, 2022р.; EXPO REAL - European investment and real estate trade fair covering all property sectors, Ukrainian pavilion, Мюнхен, Німеччина, 2022р.; Міжнародний круглий стіл до Дня місцевого самоврядування в Україні «Міське самоврядування в умовах відновлення України: виклики та перспективи», Київ, 2022р.; III Український будівельний конгрес «Інвестиції в нерухомість та відновлення будівельної галузі», Київ, 2024р.; IV міжнародна конференція «Моделі міждисциплінарних та міжгалузевих освітніх та освітньо-наукових програм в умовах воєнного стану: виклики та варіанти впровадження», Одеса, 2024р.) та щорічних наукових конференціях студентів та аспірантів і професорсько-викладацького складу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (2022-2024 рр.).

Оцінка змісту дисертації, її завершеність, характеристика основних положень роботи. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (226 найменування), додатків. Загальний обсяг дисертації разом з додатками становить 236 сторінок. Робота містить 7 таблиць, 24 рисунки, 5 додатків. Логічність та послідовність викладу тексту роботи відповідає поставленим завданням дослідження.

Детальний аналіз дисертаційної роботи Шинкаренка С.Л. підтверджує сильні сторони цілісного наукового дослідження, яке, на мою думку, що є вагомим внеском у сучасну українську географічну науку і практику.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, розкрито наукову новизну та

практичне значення отриманих результатів, особистий внесок здобувача, подано відомості щодо апробації отриманих результатів та їхнє впровадження.

У першому розділі дисертації висвітлено теоретичні засади формування соціально-економічної моделі відновлення міст. Проведено ретроспективний аналіз дослідження та розробки підходів щодо міського розвитку, визначено основні чинники, що впливають на ефективність відновлення територій, їх соціально-економічні, просторові та екологічні аспекти.

У другому розділі проведено всебічний аналіз відновлення міського середовища, зокрема девелоперськими компаніями. Встановлено механізми державно-приватного партнерства з метою підвищення ефективності девелоперських ініціатив, проведено оцінку існуючих викликів та ризиків, розроблено рекомендації щодо оптимізації регуляторної політики в Україні. Насамкінець, розроблено модель змішаного партнерста між девелоперськими компаніями (бізнесом), державою та суспільством.

Третій розділ роботи присвячено формуванню ефективної моделі відновлення міст з акцентом на географічні передумови, регіональні особливості, тощо. На основі аналізу ролі девелоперських компаній у відновленні міської інфраструктури, зокрема їх впливу на якість життя населення, економічний розвиток, соціальну інклюзію, екологічну сталість, висвітлено механізми взаємодії між державою, приватним сектором та місцевими громадами, що є ключовим для успішної реалізації проєктів відновлення, сталого розвитку громад і регіонів.

Зазначене вище дозволяє стверджувати, що представлена дисертаційна робота є самостійним, завершеним науковим дослідженням, результати якого мають вагоме теоретико-практичне значення для розвитку української географічної науки.

Одержані дисертантом результати достатньо повно представлено у висновках до кожного розділу та загальних висновках, що відповідають

головним положенням пропонованого дослідження та його завданням. Отже, за обсягом і змістом дисертації можна зробити заключення про повне та різнобічне вивчення сформульованої проблеми дослідження, що дозволило автору здійснити комплексний аналіз суспільно-географічних аспектів формування соціально-економічної моделі відновлення міст України девелоперськими компаніями.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях. За результатами дослідження дисертаційної роботи опубліковано в 10 наукових працях, з яких 3 - статті у періодичних наукових фахових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України (категорія Б); 1 – стаття у міжнародному науковому виданні країн ЄС; 1 – стаття у практичному виданні; 5 публікацій – у матеріалах і тезах конференцій та семінарів різного рівнів. Зазначене дозволяє зробити твердження, що представлена дисертаційна робота в повній мірі забезпечена опублікованими працями здобувача, при цьому результати дисертаційного дослідження висвітлені в зазначених наукових працях в повному обсязі.

Зауваження до змісту та оформлення дисертації. Основні побажання та зауваження:

1. В роботі є аналіз Генеральної схеми і генерального плану міста для розвитку територій, однак, автор не розкриває комплексні плани розвитку громад, які є нині вкрай важливими для подальшого планування землекористування і містобудування як в умовах воєнного стану, так і повоєнного відновлення територій. Дане питання потребує роз'яснень здобувача.
2. На стор. 65 є формулювання про «комплексну інформаційну систему територіального зонування». І виникає питання в цьому контексті що ж таке «комплексна інформаційна система територіального зонування»?

3. Автором застосований передовий підхід в оцінці соціально-економічного розвитку територій, який по суті відповідає географічно-порівняльному методу досліджень, - бенчмаркінг. Є відсилання на світові практики по тексту роботи, але все ж таки не конкретизовано який передовий досвід може бути використаний для повоєнного відновлення міст, особливо це актуально для великих і промислових міст півдня і сходу України, які зазнали прямого впливу воєнних дій.

4. На стор.90 (підрозділ 2.1) має місце таке висловлювання «Місцеве законодавство, зокрема щодо землекористування...». Що мається на увазі під місцевим законодавством?

5. В анотації і по тексту роботи зустрічається словосполучення «регуляторне середовище». Що мається на увазі? На мою думку, доречніше і коректніше застосування поняття і похідних словосполучень від терміну «регуляторна політика».

6. Завеликі за обсягом і перенасичені інформацію висновки до розділів роботи.

Загалом високо позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, визначаю, що викладені вище побажання та зауваження мають дискусійний та рекомендаційний характер.

Дотримання академічної доброчесності, відповідність анотації основним положенням дисертації. При детальному і глибокому розгляді дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності не виявлено. Текст дисертаційного дослідження, стиль подання матеріалів та його наукові результати дають підстави стверджувати, що здобувач вдало та з дотриманням загальних вимог до академічної доброчесності виконав своє дослідження. Зміст анотацій українською та англійською мовами за своєю сутністю ідентичні основним положенням дисертації й відображають її мету та новизну.

Загальний висновок. Загалом дисертаційна робота *Шинкаренка Сергія Леонідовича* «СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕЛІ ВІДНОВЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ ДЕВЕЛОПЕРСЬКИМИ КОМПАНІЯМИ» є самостійною, завершеною науковою працею, виконаною на правах рукопису на актуальну тему з використанням сучасного термінологічного апарату й належної теоретико-методологічної бази дослідження.

Робота виконана на достатньому кваліфікаційному науковому рівні, розкриває зміст проблематики і містить науково-обґрунтовані результати, які мають наукову новизну, вагоме теоретичне та практичне значення, засвідчують про особистий внесок здобувача та достатньо повно представлені у наукових працях.

Дисертаційна робота відповідає спеціальності 106 «Географія», вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (з наступними змінами), та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, з наступними змінами), а її автор, Шинкаренко Сергій Леонідович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 10 «Природничі науки» за спеціальністю 106 «Географія».

Рецензент:

кандидат географічних наук, доцент,
завідувач кафедри географії України,
грунтознавства і земельного кадастру
Одеського національного університету

Імені І. І. Мечникова

Андрій БУЯНОВСЬКИЙ

Особистий підпис *А. Бугаєвського*

А. Бугаєвський ЗАСВІДЧУЮ
ІНСПЕКТОР ВІДДІЛУ КАДРІВ

